

Päijät-Hämeen liiton

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2022–2024 JA TALOUSARVIO 2022

Maakuntahallitus 15.11.2021

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2022–2024 ja Talousarvio 2022
B77 * 2021
ISBN 978-951-637-270-2
ISSN 1237-6515

SISÄLLYSLUETTELO

Maakuntajohtajan katsaus	4
Päijät-Hämeen liiton toimintaa ohjaavat asiakirjat	6
Perussopimuksen mukaiset ydintehtävät	6
Liiton toimintaa ohjaavat strategiset linjaukset	7
Maakunnan liiton toiminta 2022–2024	8
Liiton tehtäviä hoidetaan neljällä vastuualueella.....	8
Hallinto ja tukipalvelut	8
Aluesuunnittelu ja tutkimus	9
Aluekehitys	11
Edunvalvonta ja kuntayhteistyö.....	11
Vuoden 2022 talousarvio.....	14
Yleinen taloudellinen tilanne.....	14
Päijät-Hämeen näkymä.....	14
Kuntatalous.....	15
Talousarvion laadinnan perustelut	16
Käyttötalousosa.....	16
Luottamushenkilöhallinto	17
Varsinainen toiminta	18
Kuntayhteistyö ja projektit	18
Käyttötalousosa	21
Tuloslaskelmaosa.....	22
Rahoitusosa	23
Liitteet	24
Jäsenkuntien vuoden 2022 maksuosuudet	24

MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Päijät-Hämeen maakunta on monella tavalla uuden aikakauden edessä. Kesän 2021 kuntavaalien myötä uudet kuntapäättäjät on valittu. Sote-uudistuksen lakien hyväksymisen myötä perustettiin hyvinvointialueet, joiden vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestäjänä alkaa vuoden 2023 alussa. Samalla on ryhdytty valmistautumaan vuoden 2022 aluevaaleihin. Päijät-Hämeen hyvinvointialuetta valmisteleva väliaikainen valmistelutoimielin nimitettiin heinäkuussa. Se vastaa hyvinvointialueen valmisteluista, kunnes aluevaltuusto on valittu 23.1.2022 pidettävissä vaaleissa ja kunnes sen toimikausi on alkanut maaliskuussa 2022.

Myös talouden saralla eletään murrosaikaa. Tätä toiminta- ja taloussuunnitelmaa tehtäessä uutiset maailmantalouden sekä Suomen talouskehityksestä luovat optimismia. Suomen Pankin syyskuisessa väliennusteessa 2021 todetaan, että niin Yhdysvalloissa, Kiinassa kuin euroalueella-kin elpyminen etenee nopeasti. Koronarokotukset sekä erilaiset talouspolitiikan tukitoimet ovat vaikuttaneet myönteisesti talouden elpymiseen. Myös Suomessa talouden kasvu on vahvistunut odotettua nopeammin ja toipuminen on ollut laaja-alaista. Tuotanto on kasvanut teollisuudessa, rakentamisessa ja palveluissa. Taloudellisen toimeliaisuuden aktivoitumisesta kertoo myös nopeutunut inflaatio.

Rokotukset ja rajoitusten purkaminen ovat vaikuttaneet myönteisesti yrittäjien ja kuluttajien luottamukseen. Talouden elpymistä onkin vauhdittanut erityisesti yksityinen kulutus. Vähittäiskauppa on kasvanut vahvasti ja palveluiden kysyntä alkaa sekin vähitellen elpyä, vaikka palvelusektorin sisällä erot ovatkin suuria. Vahvalla talouskasvulla on ollut myönteinen vaikutus myös työllisyyteen. Yksityisten investointien kasvua selittää erityisesti asuntorakentamisen kasvu, jonka taustalla vaikuttavat alhaiset korot ja kuluttajien parantunut luottamus. Viennin osalta arviot kuluvan vuoden kehityksestä ovat nekin lupaavia.

Selvää kuitenkin on, että odotettua paremmasta talouskasvusta huolimatta koronapandemian vaikutukset tuntuvat taloudessa edelleen eikä täyttää varmuutta jatkon kehityssuunnasta ole.

Taloukskasvun vahvistuminen ja kasvanut optimismi näkyy osittain myös Päijät-Hämeessä, missä tuoreen yritysbarometrin mukaan pk- yritysten odotukset tulevasta ovat syksyn aikana parantuneet. Samalla näihin odotuksiin liittyy epävarmuutta, erityisesti koronaepidemian pitkittymiseen liittyen. Myös uusimmat tilastot indikoivat työllisyystilanteen hienoisesta kohentumisesta, mm. että työttömiä työnhakijoita oli elokuussa vähemmän ja avoimia työpaikkoja enemmän kuin vuosi sitten.

Tulevan uuden Päijät-Hämeen maakuntastrategian pääteemoiksi on valikoitunut vetovoiman kehittyminen ja uudistumiskyky. Niissä onnistuminen tulee vaikuttamaan koko maakunnan menestykseen ja kehitykseen. Menestystä rakennetaan verkostoissa ja yhteistyöllä. Päijät-Hämeen rakenteellisista ongelmista huolimatta maakunnassa riittää yritteliäisyyttä, innovaatiokykyä, ja myönteistä asennetta viedä asioita eteenpäin. Tätä tulee tukea kaikin mahdollisin tavoin. Keskeisimmät työmaat liittyvät edelleen saavutettavuuden edistämiseen, koulutus ja TKI-toiminnan kehittämiseen, osaavan työvoiman saatavuuden sekä vihreän siirtymän edistämiseen.

Päijät-Hämeen liitto tulee jatkossakin osallistumaan aktiivisesti maakunnan kehittämiseen, vastuulliseen ja eteenpäin katsovaan aluesuunniteluun sekä alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen edunvalvontaan, yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Toimintaamme omistajakuntiemme kanssa, kuten tähänkin asti, ohjaavat tasapuolisuus, tietoon perustuvan päätöksenteko sekä avoin vuorovaikutus. Kuluvana vuonna yhteistyössä omistajakuntien kanssa tunnistettiin tarve systemaattisemmalle maakunnalliselle edunvalvontatyölle. Tätä pyrimme entisestään vahvistamaan myös uudella toimintakaudella. Samalla jatkamme tiivistä yhteistyötä Etelä- Suomen maakuntien kanssa.

Yhdessä uuden maakuntahallituksen- ja -valtuuston kanssa pääsemme heti alkajaisiksi laatimaan uutta maakuntastrategiaa. Odotamme innolla uuden aikakauden alkua.

Niina Pautola-Mol
maakuntajohtaja

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITON TOIMINTAA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Päijät-Hämeen liitto on lakisääteinen kuntayhtymä, johon kuuluu kymmenen jäsenkuntaa. Päijät-Hämeen liiton toiminnan lähtökohtana ovat lainsäädännössä, erityisesti laissa alueiden kehittämisestä sekä maankäyttö- ja rakennuslaissa, määritellyt tehtävät.

Lakisääteisten tehtävien lisäksi maakunnan liitto voi ottaa tehtäväkseen erilaisia kehittämis- ja koordinoititehtäviä, mikäli kunnat yhteisesti näin sopivat. Päijät-Hämeen liiton perussopimuksessa kunnat ovat määritelleet liiton toiminnan ydintehtävät. Edellä mainittujen lisäksi liiton siällöllistä toimintaa ohjaavat maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tavoitteet ja painopisteet.

Perussopimuksen mukaiset ydintehtävät

Päijät-Hämeen liiton perussopimuksen mukaan liitto on maakunnan kehittämisen ja yhteistyön keskus, joka vastaa jäsenkuntia ja niiden väestöä palvelevasta maakunnallisesta suunnittelu- ja kehittämistyöstä sekä edunvalvonnasta.

Perussopimuksen mukaisia liiton tehtäviä ovat:

- huolehtia maankäyttö- ja rakennuslaissa kuntayhtymälle säädetyistä tehtävistä
- huolehtia alueiden kehittämisestä annetussa laissa ja asetuksessa sekä rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetussa laissa ja asetuksessa maakunnan liitolle määrättyistä tehtävistä.
- hoitaa muutkin sille lainsäädännössä määrättyt tehtävät. Lakisääteisten tehtävien lisäksi liitto huolehtii muusta kehittämistoiminnasta maakunnassa sen henkisen ja aineellisen hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvän elinympäristön turvaamiseksi, vahvistaa maakunnallista yhteenkuuluvuutta sekä sisäistä ja ulkoista yhteistyötä.
- hoitaa maakuntien yhtäpitävin päätöksin aluekehityslain mukaiset maakuntien yhteistoiminta-alueen tehtävät. Tämän yhteistoiminta-alueen muodostavat Päijät-Häme, Kanta-Häme ja Uusimaa.

Muusta yhteistyöstä ja -alueista liitot voivat sopia aluekehityslain mukaisesti.

Liiton toimintaa ohjaavat strategiset linjaukset

Maakuntastrategia on maakunnan toimijoiden yhdessä laatima aluekehittämisen asiakirja, joka ohjaa maakunnan viranomaisten toimintaa. Maakuntastrategiassa tunnistetaan toimintaympäristön muutostekijät ja maakunnan ominaispiirteet. Näin saadaan alueen suuret kysymykset, joihin sen on vastattava menestyäkseen tulevaisuudessa. Päijät-Hämeen suuria kysymyksiä ovat maakunnan vetovoiman kehittyminen sekä asenne muutokseen.

Maakunnan strategian kahdeksi pääteemaksi nousivat vetovoima ja uudistumiskyky

1. Vetovoimainen maakunta vetää asukkaita, yrityksiä ja vierailijoita, jotka lisäävät maakunnan elinvoimaa, vaurautta ja hyvinvointia.
2. Uudistumiskyky tarkoittaa valmiutta ennakoida muutoksia ja reagoida niihin alueen asukkaita hyödyttävällä tavalla.

Päijät-Hämeen maakuntastrategia ja maakuntaohjelma on yhdistetty yhdeksi dokumentiksi (jatkossa mko), jossa ovat mukana maakunnan älykkään erikoistumisen kärjet eli Euroopan unionin edellyttämän RIS3-prosessin mukainen alueellisten vahvuuksien ja kilpailuetujen tarkastelu. Älykäs erikoistuminen nojautuu erityisesti olemassa oleviin tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvuuksiin ja niiden hyödyntämiseen yritysten kehittämisessä ja työllisyyden parantamisessa.

Maakuntaohjelmassa on viisi toimenpidekokonaisuutta, joiden avulla täsmennetään kahta pääteemaa. Näiden avulla voidaan kirjoittaa hankkeita, jotka yhdistävät ohjelman varsinaisiin rahoitusinstrumenttien ohjelmiin.

- Vetovoimainen uusien tulijoiden maakunta
- Pitovoimainen maakunta
- Uudistumiskykyä vahvistava koulutus ja TKI-toiminta
- Uudistumiskykyä yhteistyöllä yrityksille, kunnille ja asukkaille
- Uudistumiskykyinen hiilineutraali Päijät-Häme 2030

Päijät-Hämeen maakunnan älykkään erikoistumisen kärjet ovat:

- Sportti
- Ruoka ja juoma
- Valmistus

Näitä kolmea kärkeä poikkileikkaa kestävyiden periaate, jossa yhdistyvät maakunnan perinteiset osaamisalueet ympäristöteknologia ja energia- ja resurssikysymykset sisältävä kiertotalous sekä muotoilu.

MAAKUNNAN LIITON TOIMINTA 2022–2024

Liiton tehtäviä hoidetaan neljällä vastuualueella

Päijät-Hämeen liiton toiminta on organisoitu neljälle vastuualueelle, jotka tekevät päivittäistä yhteistyötä yli vastuualuerajojen. Vastuualueiden keskeiset tehtävät on kuvattu alla olevassa taulukossa:

Hallinto- ja tukipalvelut	Aluesuunnittelu ja tutkimustoiminta	Aluekehitys	Edunvalvonta ja kuntayhteistyö
Liiton luottamushenkilö-, yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä vastaaminen.	Maakuntakaavan laatiminen, ajan tasalla pito ja kehittäminen sekä toteuttamisen edistäminen.	Maakunnan pitkän tähtäimen kehittämissuunnitelmien poliittisten linjausten ja tavoitteiden valmistelu (ml. maakuntasuunnitelma ja -ohjelma).	Säännöllinen maakunnan kuntien yhteistyö, mm. Kuntajohtajakoukset ja Päijät-Hämeen puheenjohtajaforumin toiminta.
	Maakunnan tilan ja kehityksen seuranta.	Valtuustokauden strategisten tavoitteiden valmistelu.	Maakunnan edunvalvonnan suunnittelu ja toteuttaminen yhteistyössä mm. Kuntien ja Etelä-Suomen maakuntien kanssa.
	Liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen, ajan tasalla pito ja edistäminen jatkuvan liikennejärjestelmän ja sidosryhmätyöskentelyn ja edunvalvonnan keinoin.	Yleinen maakunnan kehittäminen. Maakuntien välinen yhteistyö.	Kansainvälinen yhteistyö ja edunvalvonta EU-tasolla.
	Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimustyö yhdessä kuntien ja valtion kanssa. • Lahden kaupunkiseudun suunnitelman ja sen edellyttämien selvitysten laatiminen • MAL-sopimuksen toimenpiteiden seuranta	Euroopan rakennerahasto-ohjelman alueellinen toimeenpano.	Päijät-Hämeen liiton ulkoinen ja sisäinen viestintä.
	Päijät-Hämeen rakennemuutoksen ja sen edellyttämien selvitysten laatiminen.		
	Maakuntien välinen yhteistyö.		

Hallinto ja tukipalvelut

Hallinnon ja tukipalveluiden vastuualue vastaa liiton yleishallinnosta, luottamushenkilöhallinnosta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, toimistopalveluista ja muusta sisäisestä palvelutuotannosta. Hallinnon vastuualueen tavoitteena on oikea-aikaiset, kustannustehokkaat ja täsmälliset prosessit sekä liiton henkilöstön että luottamushenkilöhallinnon käyttöön.

Vuoden 2021 aikana hallinnon vastuualueella tehtiin tiedonhallintamalli, päivitettiin asianhallintajärjestelmä ja siihen liittyvä tiedonohjaussuunnitelma sekä koulutettiin liiton uudet luottamushenkilöt. Hallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan edelleen vuoden 2022 aikana.

Toimenpiteitä ovat mm. sähköisen arkistoinnin suunnittelu ja toteuttaminen, paperiarkiston seulominen, asianhallintajärjestelmämigraatio sekä sisäisen palvelutuotannon edelleen kehittämisen. Lisäksi hallintoasiakirjoja ja sääntöjä päivitetään tarpeen mukaan.

Luottamushenkilöhallinto

Päijät-Hämeen liiton ylintä päätösvaltaa käyttää maakuntavaltuusto, joka päättää liiton toiminnan tavoitteista ja taloudesta sekä keskeisimmistä liiton toimintaa ohjaavista ohjelmista ja suunnitelmista. Vuonna 2021 pidettiin kuntavaalit ja liitto avusti ryhmiä ylikunnallisissa luottamustoimipaikkaneuvotteluissa. Maakuntavaltuusto kokoontuu kaksi kertaa vuonna 2022.

Maakuntahallitus vastaa liiton käytännön toiminnasta ja hallinnosta sekä johtaa valtuuston aluekehitystyölle, alueidenkäytön suunnittelulle ja edunvalvonnalle asettamien tavoitteiden toteutusta. Maakuntahallitus kokoontuu 10 kertaa vuonna 2022.

Tarkastuslautakunta suorittaa liiton toiminnan ja talouden tarkastuksen. Tarkastuslautakunnan ydintehtävinä on seurata kuntayhtymän toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutusta ja tilintarkastusprosessin etenemistä. Tarkastuslautakunta kokoontuu 6–8 kertaa vuonna 2022.

Päijät-Hämeen liitto organisoii aluekehityslain mukaisen maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) toiminnan ohjelmakaudella 2021–2027. Yhteistyöryhmä kokoontuu 2–3 kertaa. Yhteistyöryhmän tehtävänä on yhteensovittaa aluekehitystoimintoja ja suunnata aluekehitysvaroja maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman avulla. Yhteistyöryhmän kustannukset katetaan pääsääntöisesti Euroopan aluekehitysrahaston teknisestä tuesta.

Maakuntahallitus on nimennyt keskuudestaan käynnissä olevalle valtuustokaudelle maakunta-kaavaprosessissa ja muissa alueiden käyttöön liittyvissä tehtävissä tarpeelliseksi katsotun maankäytön ohjausryhmän (MOR). Toimintavuonna 2022 maankäytön ohjausryhmä kokoontuu tarvittaessa.

Aluesuunnittelu ja tutkimus

Aluesuunnittelu ja tutkimus tuottaa tietoperustaa liiton toiminnalle seuraamalla ja arvioimalla tilastojen ja paikkatietojen avulla maakunnan ja sen osien alueellista kehitystä. Vastuualueella muodostetaan tahtotila maakunnan alueidenkäytön tavoitellulle kehitykselle pitkällä tähtäimellä osana maakuntasuunnitelmaa. Tahtotila linjaa maakuntakaavan ja liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen periaatteet. Suunnitelmat puolestaan luovat edellytykset merkittävien ympäristö- ja liikennevaikutuksia aiheuttavien alueiden, väylien ja kohteiden sekä palveluverkoston kestäväälle kehittämiselle. Suunnitelmien ja hankkeiden etenemistä ja rahoitusratkaisujen löytymistä edistetään sidosryhmäyhteistyöllä.

Maakuntavaltuuston hyväksymän liikennejärjestelmäsuunnitelman toteuttamiseksi liitto johtaa maakunnan jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä, ja yhteistyötä tehdään kuntien, ELY-keskusten ja muiden liikenneviranomaisten kanssa. Liitto on mukana Lahden kaupunkiseudun maankäytön,

asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen toimeenpanossa. Yhtenä MAL-sopimuksen toimeenpiteenä on Lahden kaupunkiseutusuunnitelman laatiminen. Liitto yhdessä suunnitteluryhmän kanssa laatii Lahden kaupunkiseutusuunnitelman ja sen edellyttämät selvitykset ja toimii työssä koordinoijana. Päijät-Hämeen pohjoisten kuntien osalle, jotka eivät ole mukana MAL-sopimuksessa, laaditaan vastaavan tarkkuustason suunnitelma, josta käytetään nimeä Päijät-Hämeen rakennemalli. Kaupunkiseutusuunnitelma ja rakennemalli ovat hyvää pohjatyötä uudistettavalle kokonaismaakuntakaavalle, joka liiton on tarkoitus käynnistää heti suunnitelmien valmistuttua.

Liitto edistää kuntien alueidenkäyttöä annetuilla lausunnoilla sekä kuntien kehittämiskeskusteluissa ja viranomaisneuvotteluissa sekä muussa sidosryhmäyhteistyössä.

Maakuntakaavoitus

Päijät-Hämeen liitto seuraa vuoden 2021 alussa hyväksytyin jätteenkäsittelyalueen vaihemaakuntakaavan valitusten käsittelyä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa.

Kokonaismaakuntakaavan käynnistämistä toimintajakson 2022–2024 lopulla linjaavat maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, Lahden kaupunkiseutusuunnitelma ja Päijät-Hämeen rakennemalli sekä maakuntakaavan ajantasaisuuden arviointi.

Liikennejärjestelmätyö

Liitto toteuttaa toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä yhdessä kuntien, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä muiden liikenne- viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Toimintavuonna 2022 valmistellaan maakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa toteuttavia uusia hankkeita kytkeytyen Lahden seudun MAL-työhön.

Maakunnan tilan ja kehityksen seuranta

Toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla liitto toteuttaa jatkuvaa maakunnan tilan ja kehityksen seuranta. Seurannan tuloksia julkaistaan liiton sivustoilla.

Alueiden käytön ja liikennejärjestelmän toteutuksen edistäminen

Päijät-Hämeen liitto osallistuu toiminta- ja taloussuunnitelman ajanjaksolla sopimuskumppanina Lahden kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen toimeenpanoon. Toimintavuonna 2022 laaditaan Lahden kaupunkiseutusuunnitelma ja Päijät-Hämeen rakennemalli selvityksineen osana MAL-sopimuksen toteuttamista. MAL-sopimuksen toteuttaminen Lahden kaupunkiseudulla edistää osaltaan maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelmasa määritellyjä tavoitteita. Lisäksi maakunnan jatkuva liikennejärjestelmätyö yhteensovittaa kaupunkiseudulla tehtävää työtä koko maakunnan tavoitteisiin ja kansalliseen sekä kansainväliseen edunvalvontaan.

Maakunnan liitto edistää toimintavuonna 2022 kuntien maankäyttöä lukuisten lausuntojen, viranomaisneuvottelujen ja kuntien kehittämiskeskustelujen avulla.

Aluekehitys

Maakunnan yleinen kehittäminen

Aluekehityksen päätehtäviä ovat maakuntastrategian ja –ohjelman valmistelu, älykkään erikoistumisen strategian valmistelu ja siihen liittyvien toimien tukeminen, rakennerahastovarojen ja kansallisten rahoitusvälineiden varojen jakaminen ja näiden hankkeiden ohjaaminen ja seuranta, maakunnan yhteistyöryhmän ja sen sihteeristön toiminta, sekä oma hanketoiminta, josta osa on kansainvälistä. Aluekehityksen vastuualue on aktiivisesti mukana monissa alueen koordinaatio-tehtävissä.

Aluekehityksen rahoittaminen, rakennerahastojen hallinnointi ja uuden ohjelmakauden aloittaminen

Päijät-Hämeen liitolla on näkyvä rooli aluekehittämisen rahoituksen välittäjänä. Liitto myöntää maakuntaan Työ- ja elinkeinoministeriön Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) -rahoitusta ja valmistele Euroopan unionin rakennerahastovarojen hankepäätökset. Liitto seuraa osarahoittamia hankkeita niin päättyvällä kuin alkavalla ohjelmakaudella.

Rakennerahastojen ohjelmakauden 2021–2027 kansallinen valmistelu on edelleen kesken, joten varojen jakautumisesta maakuntien välillä ei vielä tiedetä. Kansallinen ohjelma toimintalinjoineen määrittää pitkälti Päijät-Hämeen liiton aluekehittämisen mahdollisuudet. Aluekehittämisen vaikuttavuus on suoraan linjassa maakunnan saamiin myöntövaltuuksiin. Päättyvän rakennerahastokauden (2014–2020) hallinnointi jatkuu vuodelle 2023 asti.

Liitto seuraa aktiivisesti muiden rahoitusinstrumenttien tilannetta sekä kansallisesti että kansainvälisesti, vaikka niiden hakeminen ja myöntäminen kulkevatkin eri kautta. Lisäksi liitto koordinoi hanketoimintaa älykkään erikoistumisen kärkien kehittämistä hankkein ja muin toimin.

Hankerahoituksen valmisteluun ja muuhun maakunnalliseen koordinaatioon liittyy maakunnan yhteistyöryhmän toiminta.

Edunvalvonta ja kuntayhteistyö

Maakuntahallitus päätti keväällä 2021 uuden Edunvalvonta- ja kuntayhteistyö -vastuualueen perustamisesta Päijät-Hämeen liiton organisaatioon. Vastuualueen johtaja on edunvalvontajohtaja, joka toimii maakuntajohtajan ja maakuntahallituksen alaisuudessa.

Edunvalvonta

Kesällä 2021 hyväksytyyn edunvalvontasuunnitelman mukaan Päijät-Hämeen edunvalvontaa toteutetaan kolmella tasolla: alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä (EU-) tasolla. Edunvalvonnan isona tavoitteena on kehittämis- ja investointirahoituksen kasvattaminen maakunnan toimijoiden yhteistyöllä.

Edunvalvonnassa keskitytään erityisesti kolmeen kärkiteemaan

1. Saavutettavuus
2. Osaamistason nostaminen
3. Vihreä siirtymä

Päijät-Hämeen liitto toteuttaa edunvalvontaa yhteistyössä oman alueen toimijoiden, kuten kaupunkien, kuntien, yliopistojen ja korkeakoulujen, elinkeinoyhtiöiden ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa. Yhteistyö muiden maakuntien kanssa on tärkeää monissa omaa aluetta laajemmissa kysymyksissä.

Kuntayhteistyö ja hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen (HYTE)

Kuntayhteistyön perustan muodostavat säännölliset kuntajohtajakokoukset ja Päijät-Hämeen puheenjohtajafoorumin toiminta, joita Päijät-Hämeen liitto valmistelee ja fasilitoi. Kuntia ja niiden välistä yhteistyötä tuetaan myös mm. Antamalla asiantuntija-apua erilaisten lausuntojen ja kannanottojen laatimiseen, järjestämällä kuntayhteistyön tilaisuuksia ja matkajärjestelyjä.

Päijät-Hämeen liitto toimii aktiivisesti alueellisessa hyte-työssä, jota toteutetaan laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Liiton vastuulla on alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatiminen, alueellisen hyte-rakenteen valmistelu sekä erilaiset asiantuntijatehtävät tiedon lisäämiseksi ja alueen asukkaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi. Lisäksi Päijät-Hämeen liitossa edistetään valtakunnallisten ohjelmien ja suositusten toimeenpanoa sekä asukkaiden osallisuutta. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen toteutetaan kuntien erillirahoituksella.

Kansainväliset toiminnot

Kansainvälisyys liittyy Päijät-Hämeen liiton kaikkiin toimintoihin. Kansainväliseen toimintaan osallistuvat liiton asiantuntijat ja hallinto. Käytännössä kansainvälisyys kanavoituu pitkäjänteiseen politiikkavaikuttamiseen CPMR-järjestössä (Conference of Peripheral Maritime Regions) ja EU-tason politiikkavaikuttamiseen aktiivisessa yhteistyössä Helsinki EU Officen ja maakunnan muiden toimijoiden kanssa (mm. Korkeakoulutoimijat ja elinkeinoyhtiöt, kaupungit ja kunnat).

Päijät-Hämeen liitossa on myös useita omia kansainvälisen rahoituksen hankkeita.

Kansainvälinen toiminta tukee edunvalvonnan, maakuntastrategian ja älykkään erikoistumisen tavoitteita:

1. Kansainvälisillä toiminnoilla on keskeinen asema maakunnalle määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ja elinvoiman sekä vetovoiman lisäämiseksi.
2. Liitto vaikuttaa kansainvälisiin toimiin Päijät-Hämeen tunnettuuteen, edistää projektipartnereiden löytämistä verkostoista sekä kansainvälisen rahoituksen saamista maakunnan toimijoiden hankkeille yhteistyössä Helsinki EU Officen kanssa.
3. Liitto vaikuttaa kansainvälisiin toimiin Euroopan Unionin politiikkavalmisteluun, erityisesti EU:n koheesio- ja liikennepolitiikan (TEN-T) lohkoilla.
4. Liitto osallistuu sellaisiin kansainvälisiin rahoitushakuihin, jotka tukevat maakuntastrategian tavoitteita.

Viestintä

Päijät-Hämeen liiton viestintä tukee maakunnan strategisten tavoitteiden saavuttamista vaikuttavalla viestinnällä. Viestinnällä pyritään avoimeen viestintään maakunnan liiton toiminnoista ja päätöksenteosta.

Päijät-Hämeen liitto järjestää vuosittain Vellamon maakuntajuhlan, jonka yhteydessä jaetaan Päijät-Häme-mitali. Lisäksi Päijät-Hämeen liitto varautuu yhteistyökumppaneiden kanssa järjestettäviin tapahtumiin.

VUODEN 2022 TALOUSARVIO

Yleinen taloudellinen tilanne

Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,3 % v. 2021. Talouden selvä toipuminen covid-19-pandemiasta siirtyy vuoden 2021 loppupuolelle, sillä tautitapausten määrän voimakas nousu vuoden 2021 keväällä luo edelleen epävarmuutta taloudenpitäjien toiminnalle. Kotimaassa palveluiden kysyntä pysyy edelleen heikkona ja vienti kärsii pandemian jatkumisesta. Talous voi normalisoitua vasta, kun epidemiatilanteen voidaan arvioida olevan hallinnassa.

Ennuste perustuu oletukselle, että covid-19-epidemiaan liittyvien tautitapausten ilmaantuvuus painuu matalalle tasolle kesään 2021 mennessä rajoitusten, rokotusohjelman edistymisen sekä taudin kulkuun liittyvän kausivaihtelun seurauksena. Vakaa epidemiatilanne mahdollistaa rajoitusten lieventämisen ja purkamisen.

BKT:n arvioidaan kasvavan 2,9 % v. 2022 ja 1,4 % v. 2023. Vuoden 2021 loppua kohden kiihtyvä kasvu nostaa myös vuoden 2022 talouskasvua.

Talouden elpyminen voimistuu vuosina 2022 ja 2023, varsinkin palvelutoimialoilla. Työllisten määrän ennustetaan lisääntyvän v. 2022 runsaan prosentin. Kasvu hidastuu talouden aktiviteetin myötä v. 2023. Työllisten määrä ylittää vuoden 2019 tason vasta v. 2023 ja työllisyysaste nousee runsaaseen 73 prosenttiin v. 2023.

Ansioiden nousun ja työllisyyden kasvun myötä palkkasumman ennakoidaan kääntyvän yli 3 prosentin vuosittaiseen nousuun vuosina 2022-2023. Samaan aikaan kansallisella kuluttajahintaindeksillä mitatun inflaation arvioidaan kiihtyvän 1,5 ja 1,7 prosenttiin. Palkkojen nousu välittyvä vähitellen erityisesti palveluiden hintoihin.

Julkisen talouden alijäämä pienenee v. 2022 voimakkaasti, kun covid-19-epidemian vuoksi päätetyt tukitoimet päättyvät ja talous elpyy. Julkinen talous jää kuitenkin edelleen alijäämäiseksi. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kasvaa nykyisestä vajaasta 70 prosentista yli 75 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä. (VM; Taloudellinen katsaus, kevät 2021)

Päijät-Hämeen näkymä

Päijät-Hämeen ja Lahden työttömyysaste nousi merkittävästi huhtikuussa. Lahden työttömyysastealueella on viime aikoina tapahtunut merkittäviä konkurssseja ja työntekijöiden vähentymistä, kuten Scanian tuotannon loppuminen ja Hollola Worksin konkurssi. Lyhyellä aikavälillä korona on vaikuttanut eniten hyvinvointi-, viihde- ja tapahtumapalveluihin sekä elämystuotantoon. Vaihtokurssit ovat huomattavat Lahden seudun matkailulle ja tapahtumille.

Lahden seudulla on myös monia positiivisia vetovoimatekijöitä, kuten valtatie 12 valmistuminen, Euroopan ympäristöpääkaupunkistatus, LUT-yliopisto sekä viime aikoina sähköisen liikenteen klusterin kasvu ja vahvistuminen. Littiin valmistuneen moottoriurheilu- ja tapahtumakeskus KymiRingin GP-rata täyttää ainoana ratana Pohjois-Euroopassa FIA:n ja FIM:n korkeimmat rataluokitukset ja tarjoaa loistavat mahdollisuudet moottoriurheiluun, ajoneuvotestaukseen ja tapahtumien järjestämiseen.

Kiertotalous alueella kasvaa (mm. Heinolan bio- ja kiertotalouden ekosysteemi, Kujalan raaka-ainetehdas ja Lahden materiaalikiertojen keskus). Vahva bio- ja kiertotalousklusteri nivoo yhteen alueen yritykset eri sektoreilta, korkeakoulujen tutkimus- ja koulutusvahvuudet (LUT-yliopisto, Helsingin-yliopisto ja LAB-ammattikorkeakoulu), kaupungin konserniyhtiöt sekä julkiset organisaatiot. Hyvin menestynyt viljaklusteri kehittyy edelleen. Yksi suurimmista uusista investoinneista on Viking Malt Groupin uusi noin 90 miljoonaa euroa maksava mallastamo Lahteen Pippo-Kujalan uudelle teollisuusalueelle. Lahden ympäristöpääkaupunkistatus vaikuttaa positiivisesti koko alueelle vahvistaen samalla kiertotalouden kasvua. Alueen ympäristöpääkaupunkistatus tulee nostattamaan kysyntää erityisesti cleantech sekä greendigi aloilla.

Pääkaupunkiseudun työssäkäyntimahdollisuuksien ja sijainnin on toivottu lisäävän alueen veto-voimaa asuinpaikkana, mutta kasvu on ollut odotettua niukempaa. Viime vuosina väestönmuutos on ollut lievästi negatiivinen.

Vapaa-ajanasukkaiden määrä alueella on suuri. Elinvoiman näkökulmasta tämä on erityinen kilpailuetu, joka on tuonut mukanaan vireyttä erityisesti kesäaikaan, mutta etenevästi myös ympärivuotisesti.

Maataloudessa kehitys on hyvin tasaista, mutta erityisesti kotieläinpuolella tarvittaisiin uusia investointeja, sillä muutoin alueen tuotannon määrä uhkaa edelleen tippua. Erityisesti Päijät-Hämeessä kehitys näyttää heikolta, Kanta- ja Lounais-Häme ovat pärjänneet hieman paremmin.

Alueen tilanne on monilla aluetalouden mittareilla ollut pitkään haastava. Työllisyysaste (15–64-vuotiaat) on edelleen maan keskiarvoa matalampi. Työttömyysaste (TEM työnvälitystilastot) on maakuntien korkeimpia ja maakunnan keskuskaupungin Lahden työttömyysaste suurten kaupunkien korkein. Samoin nuorten työttömyysaste on maakuntien korkeimpia ja Lahdessa osuus on suurten kaupunkien korkein. Painetta aluetalouteen tuo alueen väestön maan keskiarvoa korkeampi keski-ikä. Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä on korkeampi kuin maassa keskimäärin, alle 15-vuotiaiden osuus vastaavasti matalampi. Sekä vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus, että korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä on pienempi kuin maassa keskimäärin. Taloudellinen huoltosuhde on keskimääräistä heikompi. TEM; (Alueelliset kehitysnäkymät Kevät 2021)

Kuntatalous

Kuntatalouden kehitys on ollut heikkoa ja näkymät vaikeat jo useamman vuoden, eikä vuosi 2019 tuonut tähän poikkeusta. Tilastokeskuksen julkaisemien vuoden 2019 tilinpäätösarviotietojen perusteella kuntatalous heikkeni viime vuonna melko voimakkaasti. Sekä kuntatalouden toimintakate että vuosikate heikkenivät selvästi edellisvuodesta. Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja arvonalentumisia eikä nettoinvestointeja. Tämän seurauksena kuntatalouden lainakanta kasvoi voimakkaasti sekä kunnissa että kuntayhtymissä.

Kuntatalouden vuosikatteen heikkenemisen taustalla oli ennen kaikkea kuntien vuosikatteen heikkeneminen toimintakulujen voimakkaan kasvun ja verotulojen vaimaan kasvun seurauksena. Kuntien verokertymää pienensivät tulorekisterin käyttöönotosta johtuneet ongelmat ja muutokset ennakonpidätystavassa, joista johtuen osa kunnallisveroista siirtyi tilitettäväksi vuonna 2020. Kuntatalouden heikon kehityksen seurauksena myös negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumää-

rä kasvoi vuonna 2019 selvästi. Vuonna 2019 negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 56, kun vuonna 2018 niitä oli 43 ja vuotta aikaisemmin vain neljä. Myös alijäämäisten kuntayhtymien lukumäärä ja kuntayhtymien taseen kertyneen alijäämän määrä kasvoivat edelleen.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely) tulevista kunnista ei tässä vaiheessa voida tehdä tarkkaa arviota. Voidaan kuitenkin arvioida, että arviointimenettelyyn olisi tulossa 3–4 uutta kuntaa. Kriisikuntien määrä näyttää pysyvän vuonna 2020 siis suhteellisen pienenä, mutta niiden määrän arvioidaan kasvavan lähivuosina kuntalain alijäämän kattamista koskevien velvoitteiden seurauksena. Valtiovarainministeriö ottaa huomioon koronakriisin vaikutukset kuntien talouteen arvioidessaan arviointimenettelyn käynnistämistä vuoden 2020 tilinpäätösten perusteella. (VM; Kuntatalousohjelma 2021–2024)

Talousarvion laadinnan perustelut

Käyttötalousosa

Maakuntavaltuuston hyväksymässä vuosien 2021–2023 taloussuunnitelmassa on jäsenkuntien maksuosuuden arvioitu kasvavan vuoden 2022 käyttömeneihin kolme prosenttia. Nyt laadittu talousarvioesitys perustuu jäsenkuntien maksuosuuden kolmen prosentin kasvuun. Myös vuosien 2023 ja 2024 kuntarahoitteisten käyttömenojen kasvuksi on myös arvioitu kolme prosenttia.

Aluesuunnittelun ryhmälle vuosi 2022 on poikkeuksellinen. Lahden kaupunkiseudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen yhtenä toimenpiteenä on Lahden kaupunkiseutus suunnitelman laatiminen, jonka liitto yhdessä kuntien ja ELY-keskusten kanssa on käynnistänyt. Päijät-Hämeen liitolla on työssä vetovastuu ja suunnitelman laatiminen edellyttää, että aluesuunnittelun työntekijät varaavat suurimman osan työajastaan tämän suunnitelman laatimiseen ja vuorovaikutuksen hoitamiseen. Yhtä aikaa Lahden kaupunkiseutus suunnitelman kanssa liitto on myös käynnistänyt Päijät-Hämeen rakennemalli -työn, joka kattaa koko maakunnan alueen sisältäen MAL-alueen ulkopuolelle jäävät Padasjoen, Sysmän ja Hartolan kunnat. Kaupunkiseutus suunnitelman ja rakennemallin tueksi laaditaan useita selvityksiä vuoden 2022 aikana, jotka ovat konsulttityöhankintoja.

Lahden kaupunkiseudun neuvotteluasemaa uudella MAL-neuvottelukierroksella vuonna 2023 parantaa hyväksyty kaupunkiseutus suunnitelma, johon perustuen uusia toimenpiteitä valtion osuukseena on mahdollista saada.

Lahden kaupunkiseutus suunnitelmaa ja Päijät-Hämeen rakennemallia varten laaditut selvitykset yhdessä koko seudun kattavien strategisten suunnitelmien kanssa tulevat nopeuttamaan kokonaisuus maakuntakaavan uudistamisprosessia ja tekevät työstä kustannuksiltaan siten tavanomaista edullisemmän. Kokonaisuus maakuntakaavan uudistaminen on tarkoitus käynnistää heti kaupunkiseutus suunnitelman ja rakennemallin valmistuttua.

Liiton tekemällä kuntakierroksella on noussut esille myös vahvasti liiton koordinoivan roolin tärkeys ja tarve eri alueilla. Lisäksi on nostettu esiin liiton rooli maakunnan yhteisessä edunvalvonnassa. Kaikki tämä edellyttää, että liitolla on riittävät henkilöstöresurssit ja palvelujen ostomäärärahat.

Liitolla on aikaisemmilta vuosilta ylijäämää yhteensä 634 300,94 euroa.

Maakuntahallituksen esityksessä vuoden 2022 talousarvioksi toimintatuotot ovat yhteensä euroa ja toimintakulut euroa. Jäsenkuntien maksuosuus liiton menoihin on 2 252 419 euroa. Maksuosuuslaskelma on liitteenä.

Talousarvioesitykseen sisältyy myös seuraavat kuntarahoitusosuudet ja hankkeet:

- Lahden Yliopistokampuksen kuntarahoitusosuudet
- CANEMURE -hanke
- CECI -hanke
- Next2Met -hanke
- TANIA -jatkohanke
- BIOREGIO -jatkohanke
- Ilmastokumppanuushanke - Kunnat ja yritykset -hanke
- Salpausselän-Päijänteen maastoliikuntapolkuhanke
- Matkailun verkostohankkeen hallinnointituki
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Vuoden 2022 talousarvio on laadittu niin, että sillä pystytään toteuttamaan toimintasuunnitelmaan valitut painopisteet.

Luottamushenkilöhallinto

Toimintatuotot

Luottamushenkilöhallinnon toimintatuotot 144 000 euroa koostuu:

- Jäsenkuntien maksuosuuksista 142 000 euroa
- EU:n teknisestä tuesta 2 000 euroa

Toimintakulut

Luottamushenkilöhallinnon kokonaiskulut ovat yhteensä 144 000 euroa.

Talousarviossa on varauduttu YTA-alueen hallitusten yhteiskokouksiin, kahteen maakuntavaltuuston kokoukseen, kymmeneen maakuntahallituksen kokoukseen ja kahdeksaan tarkastuslautakunnan kokoukseen.

Luottamushenkilöhallinnossa on otettu huomioon myös maakunnan yhteistyöryhmän toiminnasta aiheutuvat kustannukset, joiksi on arvioitu 2 000 euroa. Kustannukset katetaan Euroopan unionin teknisestä tuesta.

Varsinainen toiminta

Toimintatuotot

Varsinaisen toiminnan toimintatuotot 2 134 419 euroa koostuu:

- Jäsenkuntien maksuosuuksista 2 110 419 euroa
- Muista tuista ja avustuksista 10 000 euroa
- Muut tuotot 14 000 euroa

Toimintakulut

Varsinaisen toiminnan kokonaiskulut ovat 2 072 000 euroa, mikä on 4,9 prosenttia enemmän kuin kuluvana vuonna.

Kokonaiskuluista henkilöstökulujen osuus on noin 72 prosenttia. Toimintavuonna henkilöstökulut kasvavat 5,3 prosenttia kuluvasta vuodesta.

Palvelujen ostoihin on varattu 424 000 euroa, mikä on 5,4 prosenttia enemmän kuin kuluvana vuonna.

Muut määrärahat on varattu siten, että toimintasuunnitelmassa esitettyjen tehtävien toteuttamiseen on tarvittavat edellytykset.

Kuntayhteistyö ja projektit

Toimintatuotot

Kuntayhteistyön ja projektien toimintatuotot 389 492 euroa:

- Lahden Yliopistokampuksen kuntarahoitusosuudet 100 000 euroa
- CANEMURE -hankkeen tuki 43 417 euroa
- CECI -hankkeen tuki 16 205 euroa
- Next2Met -hankkeen tuki 58 300 euroa
- TANIA -jatkohankkeen tuki 19 677 euroa
- BIOREGIO -jatkohankkeen tuki 15 598 euroa
- Ilmastokumppanuushanke - Kunnat ja yritykset -hankkeen tuki 17 290 euroa
- Salpausselän-Päijänteen maastoliikuntapolkuhankkeen tuki 13 050 euroa
- Matkailun verkostohankkeen hallinnointituki 5 955 euroa
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen, kuntien rahoitusosuudet 100 000 euroa

Toimintakulut

Kuntayhteistyön ja projektien toimintakulut 435 189 euroa:

- Lahden Yliopistokampuksen kuntarahoitusosuudet 100 000 euroa
- CANEMURE -hankkeen kulut 73 500 euroa
- CECI -hankkeen kulut 16 970 euroa
- Next2Met -hankkeen kulut 64 130 euroa
- TANIA -jatkohankkeen kulut 23 149 euroa
- BIOREGIO -jatkohankkeen kulut 18 350 euroa
- Ilmastokumppanuushanke - Kunnat ja yritykset -hankkeen kulut 24 700 euroa
- Salpausselän-Päijänteen maastoliikuntapolkuhankkeen kulut 14 390 euroa
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen, kulut 100 000 euroa

Lahden Yliopistokampus

Talousarviossa on varauduttu vuosittain 100 000 euron kuntarahoitusosuuteen, joka kanavoitetaan Päijät-Hämeen liiton kautta Lahden Yliopistokampuksen rahoitukseen.

CANEMURE-hanke

CANEMURE – Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia on Suomen ympäristökeskuksen koordinoima kansallinen ilmastohanke. Hankkeessa on mukana kaikkiaan 22 toimijaa ja 7 maakuntaa. CANEMURE-hanketta toteutetaan vuosina 2018–2024 EU:n LIFE-ohjelman tuella. Päijät-Hämeessä maakuntaliitto vastaa hankkeen toteuttamisesta. Yksi keskeisimmistä toimenpiteistä on Päijät-Hämeen ilmastotiekartan laatiminen ja edistäminen vuoteen 2030. Tiekarttatyötä varten on perustettu alueellinen ilmasto- ja energiayhteistyöryhmä. Hanke tukee kuntien strategista suunnittelua sekä edistää käytännön toimenpiteiden toteuttamista. Toimintaan kuuluvat lisäksi erilaiset tapahtumat ja viestintä. Hanke päättyy 31.10.2024. <https://paijat-hame.fi/canemure/>

CECI-hanke

CECI-hanke pyrkii edistämään asukkaiden osallistumista kiertotalouteen, keskittyen erityisesti jakamistalouden ratkaisuihin. Tavaroiden uudelleenkäyttö, korjaus, entisöinti, uudistaminen ja jakaminen ovat esimerkkejä asukkaiden kiertotaloustoiminnasta. Uusien kulutustottumusten omaksuminen pidentäisi tuotteiden elinikää, vähentäisi jätteen syntyä ja loisi kysyntää uusille.

Käytännössä CECI-hanke keskittyy tiedon, kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakamiseen asukkaiden osallistamisesta kiertotalouteen alueellisesti projektipartnereiden ja sidosryhmien välillä sekä kansainvälisesti kuudelta eurooppalaiselta alueelta tulevien projektipartnereiden välillä. Hanke päättyy 31.7.2023. <https://paijat-hame.fi/ceci/>

Next2Met-hanke

Päijät-Hämeen liitto toimii pääpartnerina kansainvälisessä Interreg Europe -ohjelman rahoittamassa Next2Met -hankkeessa, jonka teemana on maakunnan elin- ja vetovoiman lisääminen digitaalisuuden avulla. Hankkeessa on mukana Päijät-Hämettä vastaavia teollisen rakennemuutoksen maakuntia muun muassa Espanjasta, Irlannista ja Itävallasta. Partnerimaakunnat pyrkivät ratkaisemaan, kuinka selvitä ison metropolin kupeessa haasteista, joihin ei ole saatavilla samantyyppistä taloudellista tukea kuin syrjäisemmille seuduille (esimerkiksi koheesiorahoitusta). Interreg Europe -hankkeissa painopiste on hyvien käytänteiden löytämisessä, niiden vaihdannassa ja käytännön toimiin vaikuttamisessa toimintasuunnitelmien ja rahoitusinstrumenttien keinoin. Hanke päättyy 31.7.2022. <https://paijat-hame.fi/next2met/>

Ilmastokumppanuus-hanke

Hankkeen tavoitteena on kannustaa pk-yrityksiä toimiin ilmaston hyväksi. Ilmastokumppaniksi liittyvä yritys laatii suunnitelman päästöjen vähentämiseksi ja tekee sopimuksen. Toimintamallin etuina ovat mm. sen maksuttomuus, vapaaehtoisuus ja soveltuvuus eri toimialoille – sopii siis kaikille organisaatioille, jotka haluavat kehittää ympäristövastuullisuuttaan. Ilmastokumppanuuden avulla on mahdollista saada positiivista näkyvyyttä ja tukea sekä verkostoitua ja hyötyä vertaistuesta. Ilmastokumppanuus-malli on käytössä jo useammassa kaupungissa, kuten Lahdessa. Alkaneen hankkeen avulla toimintamallia laajennetaan koko Päijät-Hämeeseen ja mukana ovatkin kaikki kunnat. Hanke päättyy 31.10.2022, mutta liitolla jatkuu hallinnointitoimia vielä sen jälkeen. <https://paijat-hame.fi/ilmastokumppanuus-kunnat-ja-yritykset/>

TANIA-hankkeen vuoden jatkohanke

Hankkeen tavoitteena on sidosryhmän tarpeiden kartoitus ja viestintä liittyen pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseen liittyvien teknologioiden levittämiseen ja teknologiayhteistyön lisäämiseen liittyen, rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen sekä tarpeiden mukainen valmistelu ja selvitysten teettäminen. Hanke toteuttaa viestintää ja tapahtumia sidosryhmille, päättäjille, yrityksille sekä EU-partnerimaiden vastaaville toimijoille ja lisäksi edistävät yhteistyötä alueellisten ja EU-partnereiden välillä ja kannustavat toimijoita yhteistyökokeiluihin ja testauksiin ja saattavat partnereita yhteen. Hanke päättyy 31.8.2022. <https://paijat-hame.fi/tania/>

BIOREGIO-hankkeen vuoden jatkohanke

Hankkeen tavoitteena on sidosryhmien tarpeiden kartoitus liittyen kiertotalouden edistämiseen kannustaviin ratkaisuihin, rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen sekä tarpeiden mukainen valmistelu. Hankkeet toteuttavat viestintää ja tapahtumia sidosryhmille, päättäjille, yrityksille sekä EU-partnerimaiden vastaaville toimijoille ja edistävät yhteistyötä alueellisten ja EU-partnereiden välillä. Hanke päättyy 31.8.2022. <https://paijat-hame.fi/bioregio/>

Maastopolkuhanke

Salpausselän-Päijänteen maastoliikuntapolut -hankkeessa kehitetään lähiluonnon alueiden polkuverkostoa. Metsiin syntyneitä epävirallisia polkuja reititetään ja merkitään maastoon ja kartoille. Maastoliikuntapoluilla täydennetään siis kuntien nykyisiä ulkoilureitistöjä ja samalla parannetaan lähiluonnon saavutettavuutta ja ulkoilun turvallisuutta. Polkureittien kartat ja muut reittitiedot viedään sekä kuntien omille verkkosivuille että kootusti Salpausselkä GeoPark -hankkeen sivuille. Hankkeen ministeriön tukema osuus päättyy 31.12.2021, mutta alueen omat toimenpiteet jatkuvat 31.3.2022 asti. <https://paijat-hame.fi/maastopolkuhanke/>

Matkailun verkostohankkeen hallinnointi

AKKE-rahoituksesta (Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen) on ministeriö mahdollistanut hallinnointihankkeen 15 000 euron tuen matkailun verkostohankkeen hallinnointiin. Tukirahat korvaavat liiton työresursointia. Hanke päättyy 31.12.2023.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen (Hyte-työ)

Päijät-Hämeen liitto toimii aktiivisesti alueellisessa hyte-työssä, jota toteutetaan laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistetään mm. vähentämällä eriarvoisuutta, lisäämällä asukkaiden osallisuutta, parantamalla alueen asukkaiden koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia sekä varmistamalla riittävät palvelut. Hyvinvointia edistää myös elinympäristön turvallisuus ja viihtyisyys sekä kestävän kehityksen mukaiset toimet, joilla voimme turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet tasavertaisesti luonnon kantokyky ja planetaariset rajat huomioiden. Päijät-Hämeen liiton vastuulla on alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatiminen, alueellisen hyte-rakenteen valmistelu sekä erilaiset asiantuntijatehtävät tiedon lisäämiseksi ja alueen asukkaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi. Lisäksi Päijät-Hämeen liitossa edistetään valtakunnallisten ohjelmien ja suositusten toimeenpanoa sekä asukkaiden osallisuutta. Hanke päättyy 7.3.2023.

Muut hankevaraukset

Päijät-Hämeen liitto on mahdollisesti mukana uusissa kansallisessa ja kansainvälisissä hankkeissa, jotka toteuttavat maakuntastrategiaa. Maakunnassa valmistellaan kansainvälisiin hakuihin hankkeita, joissa liiton rooli on usein tarpeellinen teema- ja politiikkaohjauksen kannalta.

Palo- ja pelastustoimi

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen talousarvio esitetään maakuntavaltuustolle erillisenä liiteaineistona. Maakuntavaltuusto on kokouksessaan 21.6.2021 asettanut pelastuslaitokselle toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Käyttötalousosa

Päijät-Hämeen liiton hallinnossa ja taloudenhoidossa noudatetaan kuntalain säännöksiä. Kuntalain 110 §:n mukaan yhtymävaltuusto hyväksyy liitolle ja pelastuslaitokselle seuraavaksi vuodeksi talousarvion. Sen hyväksymisen yhteydessä hyväksytään myös taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä liiton että pelastuslaitoksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan niin, että ne toteuttavat strategiaa ja edellytykset liiton tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Taloussuunnitelmassa tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Kuntalain 110 §:n 4 momentin mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kuntayhtymän toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Liiton hallintosäännön 39 §:n mukaan maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Käyttötalousosassa valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot nettomääräisinä.

MAAKUNTAHALLITUS					
	TA 2020 euro	TA 2021 euro	TA 2022 euro	TS 2023 1 000 euro	TS 2024 1 000 euro
Luottamushenkilöhallinto					
Toimintatuotot	147 000	152 000	144 000	150	150
Toimintakulut	147 000	152 000	144 000	150	150
Toimintakate	0	0	0	0	0
Varsinainen toiminta					
Toimintatuotot	1 918 400	2 045 815	2 134 419	2 196	2 266
Toimintakulut	1 851 000	1 941 000	2 072 000	2 100	2 162
Toimintakate	67 400	104 815	62 419	96	104
Kuntayhteistyö ja projektit					
Toimintatuotot	452 130	483 782	389 492	153	142
Toimintakulut	486 010	520 120	435 189	176	170
Toimintakate	-33 880	-36 338	-45 697	-23	-28

Tuloslaskelmaosa

	TP 2020 euro	TA 2021 euro	TA 2022 euro	TS 2023 1 000 euro	TS 2024 1 000 euro
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 947 269	2 186 815	2 252 419	2 320	2 390
Tuet ja avustukset	6 618	7 000	12 000	12	12
Muut toimintatuotot	4 065	4 000	14 000	14	14
Projektien toimintatuotot	1 669 928	483 782	389 492	153	142
Toimintatuotot yhteensä	3 627 880	2 681 597	2 667 911	2 499	2 558
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	1 237 633	1 459 250	1 576 250	1 620	1 680
Palvelujen ostot	441 307	444 000	473 000	450	450
Aineet, tarvikkeet, tavarat	33 117	37 000	27 000	35	35
Muut kulut	168 852	152 750	139 750	145	147
Projektien toimintakulut	1 689 262	520 120	435 189	176	170
Toimintakulut yhteensä	3 570 170	2 613 120	2 651 189	2 426	2 482
Toimintakate	57 710	68 477	16 722	73	76
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0	450	400	0	0
Muut rahoitustuotot	15 354	0	0	0	0
Korkokulut	6 360	500	200	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	8 994	-50	200	0	0
Vuosikate	66 704	68 427	16 922	73	76
Suunnitelmapoistot	-55 000	-55 000	-55 000	-55	-55
Tilikauden tulos	12 019	13 427	-38 078	18	21
Tilikauden alijäämä/ylijäämä	12 019	13 427	-38 078	18	21

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin menoihin sekä poistoihin ja arvonalennuksiin. Tuloslaskelmaosan mukaan vuoden 2022 alijäämä on 38 078 euroa.

Rahoitusosa

	TP 2020 euro	TA 2021 euro	TA 2022 euro	TS 2023 1 000 euro	TS 2024 1 000 euro
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Vuosikate	170 819	68 427	16 922	73	76
Yhteensä	170 819	68 427	16 922	73	76
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	0	0	0	0	0
Yhteensä	0	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
- Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-53 352	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
- Saamisten muutos	109 003	0	0	0	0
- Korottomien velkojen muutos	-635 162	0	0	0	0
Yhteensä	-579 511	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	-408 692	68 427	16 922	73	76

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulo-rahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan ja kuinka suuri on rahoitusjäämä ja kuinka se katetaan.

LIITTEET

Jäsenkuntien vuoden 2022 maksuosuudet

		Maksuosuus liiton menoihin K ä y t t ö m e n o t							
	Asukasluku 1.1.2021		TA 2021	TA 2022 2021 + 3 %	Muutos 2021–2022		Yliopisto- kampus	HYTE	PHL + yliopisto + hyte Yhteensä
	Asukkaat	%			€	%			
Asikkala	8 059	3,92 %	85 675	88 216	2 541	2,97	3 916	3 916	96 049
Hartola	2 655	1,29 %	28 587	29 062	475	1,66	1 290	1 290	31 643
Heinola	18 497	8,99 %	197 859	202 473	4 614	2,33	8 989	8 989	220 451
Hollola	23 251	11,30 %	248 132	254 511	6 379	2,57	11 299	11 299	277 110
Iitti	6 625	3,22 %	71 133	72 519	1 386	1,95	3 220	3 220	78 958
Kärkölä	4 326	2,10 %	46 298	47 353	1 055	2,28	2 102	2 102	51 558
Lahti	119 984	58,31 %	1 270 052	1 313 374	43 322	3,41	58 309	58 309	1 429 993
Orimattila	15 882	7,72 %	169 622	173 848	4 226	2,49	7 718	7 718	189 285
Padasjoki	2 861	1,39 %	30 696	31 317	621	2,02	1 390	1 390	34 098
Sysmä	3 631	1,76 %	38 762	39 746	984	2,54	1 765	1 765	43 275
Yhteensä	205 771	100,00 %	2 186 815	2 252 419	65 604	3,00	100 000	100 000	2 452 419

PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO
B77 * 2021
ISBN 978-951-637-270-2
ISSN 1237-6515